

نەتيكىت يان شىۋازى رەفتارى ل گەل يى بەرامبەر

ھونەرى (نەتيكىت) ئى: -

مىنا خۇدىكەكى يە شىۋازى ئاست بلندى مۇقى ھەي بۇ يى بەرامبەر رەنگەدەت و سالوخەتەن باش جوانتر دكەت، زىدەبارى زەۋەكەكى ئاست بلند درەفتارى دا، و كۈمەكا سالوخەتا نە كو مۇقى دۇيانا خۇ يا رۇژانە دا پىدقى يى ھەيە، ئەفەزى وى چەندى رادگەھىنىت كا فى مۇقى چەند زەۋەكەكى ساخەلم ھەيە، و ھارىكارى وىە دەرچاقتىرنا سالوخەتەن كەسۈكى و دەست نىشانكرنا وان دەھمى دىدار و كومىۋىنن خىزانى دا و ھەتا دوماھىي.. رەفتارا دگەل خەلكى ھونەرەكى گىرنگە ژبەر كو فى خەلكى ھەر ئىكى زەۋەكەكى ھەي و دگەل ئىك دجىۋازن، و يا ب ساناهى نىنە مۇق بېيىتە جەي رىز و قەدرگىرنا ھەمىيان. بەراپەر وى زى يا ب ساناهى مۇق ھەمىيان ژ دەست بەدەت ھەروەكى دېيۇن ھەرفاندن ب ساناهىترە ژ ئاقتىرنا، ئەگەر تە شىان ھەيەن دىشاقتىرنا رەفتارىن باش دگەل يىن بەرامبەر دا دلخۇشيا وى ل رىزا ئىكى دى بۇ تە دزقېت، چۈنى تو دى ھەست ب قىانا خەلكى كەيى كو چەند ئەو درۇدن تىكەليا تە بكن، ھەروەسا دلخۇشيا وان زى يىن تىكەليا تە دكەن و ھەست ب خۇشىي دكەن دەمى رەفتارا تە دېيىن..

نەتيكىت

(۷) گەلەك خۇ ب ئاخفتن و رەفتاران قە شەپىرە نەكە، و ھىياربە ھەفەنگىيا خۇ ژ دەست نەدە و ھىزا خۇ د ئاخفتنا خۇ دا بكنە بەرى ژ دەقى تە دەرگەفەيت.

(۸) چ بزاڧا وى تىشتى نەكەي يى ل دەق تە نەبىت، چىدېيىت بكنەفە د ھلوپستەكى نەباش دا، و شەرمى ژ رەوشا خۇ نەكە ئەگەر د ئاستى يىن دى دا نەبىت ژى، ژبەر كو ئەفە نەكىماسىيە، ئى يا كىماسى ئەو تە كراسەكى نە ژ ھەزى و ب كىر تە نەھىت بكنەپە بەرخۇ!

(۹) دەمىن گونجاي بۇ سەرەدانا ھەلېزىرە و بلا دكىم بىن و بزاڧى بكنە ئەو سەردان ژى ب داخۋازى بىن، و ئەگەر تو چوويە سەردانى ژى يى ھەستى گران نەبە، چىدېيىت ئەو جەي تو چوويە سەردانى ب شول بىن. و شەرمى ژ تە دكەن بىيۇن ئەم ب شۇلېن و ب ئامادەبوونا تە نەشىن وى كارى ئەنجامدەن و دى دچاقىت وان دا مۇقەكى ھەستى گران بى.

(۱۰) گەلەك مۇقەكى خازخازوك نەبە دەھوجەيىن خۇ دا وى كەسى بەرامبەر نەئىخە كراسى شەرمى، بزاڧى بكنە بۇ دياركەي ئەگەر نەشىت وى كارى بچە بىيىت كوچ ژبۇ نىنە و كارتىكرنى ل سەر پەيوەندىا ۋە ناكەت، ھەروەسا دەمى ھەوجەيىيا تە ب جە ھات، پەيوەندىيىن خۇ دگەل وى كەسى بەردەوام بكنە دا نەبىيە مۇقەكى بەرژەۋەندىا خۇ ب تى دقېت.

(۱۱) ژ ئانىن خۇ بپارىزە دگەل خەلكى و رىزى ل وان ژئانان بگەر، رىزىگىرنا ژئانى رىزىگىرنا دگەل وى كەسى تە ژئان دايى و بەروفاۋى. (۱۲) خۇ ژ پىرىيى بىدە باش و مۇقەكى پىرىيى نەبە، دا خەلك ژ تە نە رەفەيت و قەدرى تە ل دەق وان كىم بېيىت.

(۱۳) خۇ ژ غەيىبەت و نەكامىيى بىدە پاش، چۈنكى ئەو كەسى تو نەكامىيى ل دەق دكەي دى ھەلوپستەكى نەباش ژتە ۋەرگىت و دى ھىز كەت كو تو ژى ژوان كەسانى يىن ئاروۋىيا نەكامىيى ھەيى.

(۱۴) پىدقىيە جوانترىن رەۋىت تە ھەبىت ئەو ژى خۇ نەمەزىكرنە، ئانكو خۇ دقن بلندەكە و خۇ ب مەزن نەزانە ل ھەر جەي تو بگەھىي و چ ئاستى پلەدارىيى بىت، ئەفە دى قەدرى تە بلندىر لىكەت و باۋەرەكا موكمىر ب خۇ ھەبىت، و خەلك ل سەر ھەقائىنىيا تە و قىانا تە دى درۇدېن.

ھەندەك بىناغە ۋەنەنگىستە ھەنە دېنە ئەگەرە ب دەست قەئىيانا قىانا خەلكى، ئەفە زى ب كورتى: -

(۱) چەوا تە دقېت تو بېيە ئاخفتىنكەرەكى باش، ل بەرامبەر پىدقىيە تو ھونەرى گۈھدانى باش بزانى.. چۈنكى دەمى تو ئاخفتنا يى دى دېرى ھىزىن وى ژى رادوۋەستىن و كونتروللا ل سەر وى ئاخفتىنى ل دەق وى نامىنىت.. ئەفەزى دېيىتە ئەگەر وى چەندى كو رىزى ل تە نەگىت.. بەروفاۋى گۈھدارىيا تە بۇ وى دى ھەست گىرنگىيا وى ل دەق تە پەيداكت.

(۲) بزاڧى بكنە ھەمى پەيىن تە د بزارەبىن، چۈنكى ھەر ئىدەمەكى زۇر رامان ژى دچىن، يى ژ ھەمىيان جوانتر ژى بگەر.. ھەروەسا پىدقىيە بابەتى تە يى دلغەكەرىيىت و جەي رازىبىونى بىت، و خۇ ژوان بابەتىن خەلك ژى درەفەيت بەدە پاش، ئاخفتنا تە گروڧى كەسايەتيا تەيە.

(۳) بزاڧى بكنە مۇقەكى سەروچاڧ قەكرىيىسى و ھەر بىشكورىن ل سەر ھەبىت دى بىيە جەي رازىبىوونا خەلكى خۇ ئەۋىن تە نەنىاسن ژى، چۈنكى گىرنگىيە دەرگەھى ھەمى دلان قەدكەت و جەي خۇ دناڧ دا دكەت.

(۴) بزاڧى بكنە يى ھوېرىيىنە ل سەر تىشتىن جوان درەفتارىن خودا و بەرچاڧ بكنە، ھەر ئىكى ژ مە كىماسىيىن خۇ ھەنە و ئەگەر تە بېغىت كىم و كاسىيىن كەسەكى قەكۈلى روى ب روى نەبىزە وى، بەلكو ب رىكەكا شەرەزا و نە ئىكسەر دگەل باخفە ھەروەكى تو بەھسى مۇقەكى دى بو وى دكەي، د ئەندىشەيا خۇ دا ئەو دى دگەل خۇ پىشەر كەت و دى خۇ بو ژئان سالوخەتان دگەل تە دا دەتە پاش.

(۵) بزاڧى بكنە د سىۋىن شىبانىن خۇ دا دگەل يىن دى يى ھارىكار بى، ئى وى گاڧى دەمى ئەفە ھارىكارىيە ژ تە دەھىتە داخۋازىكرن، دانە بىيە مۇقەكى مايتىكەر. و ھىياربە شىۋازى فەرمانا دگەل يىن دى بكار نەئىنە، چۈنكى رەفتارەكا كرىتە و خەلك ژى درەقن.

(۶) بزاڧى بكنە ھەرگاڧى گىۋىلۋىي نەبە، چۈنكى ل دەق ھەمى خەلكى نەباشە و چىدېيىت ئەفە چەندە بېيىتە جەي دل گرانىا خەلكى و قىانا خۇ تو ژ دەست بەدى، و يا ل سەر تە دەمى گونجايى بۇ دەست نىشان بكنەي.